

”AIK VAR STARKT ELLER STARKA?”

**Böjning av predikativ med egennamn, kollektiva
substantiv och kvantitativa ord som subjekt**

Eva-Marié Björkman

Kandidatavhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

Vårterminen 2015

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Eva-Marié Björkman	
”AIK VAR STARKT ELLER STARKA?” Bøjning av predikativ med egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord som subjekt	
Aine: ruotsin kieli	Kandidaatin tutkielma
Vuosi: 2015	Sivumäärä: 33
<p>Tutkimukseni tavoitteena oli tutkia, kuinka erisnimet, kollektiiviset substantiivit ja kvantitatiiviset sanat taipuvat kongruenssissa ja onko olemassa yhdenmukaisuutta tai sääntöä taivutuksessa ryhmien sisällä ja/tai välillä. Tutkin myös ruotsinruotsin ja suomenruotsin eroa taivutuksessa.</p> <p>Valitsin jokaista sanaryhmää kohden neljä sanaa muutamien poikkeuksin, joita etsin Korpen/Språkbanken tietokannoista. Valitsin ruotsalaisen sekä suomenruotsalaisen lehtien tietokannat ja etsin niistä predikatiivilauseita, joissa esiintyy kongruenssitaiivuttamista. Jokaista sanaa kohden etsin kymmenen lausetta, mikäli tietokannasta löytyi niin paljon. Kokosin taulukkoihin, kuinka monta en-, ett- ja monikollista, eli utrum- neutrum- ja plural-sanaa aineistossa esiintyi. Tutkin löytyikö sanojen kongruenssitaiivuttamisessa yleisyyksiä, eroavaisuuksia tai kaavoja ryhmien sisällä ja verrattuna muihin ryhmiin. Tutkin myös suomenruotsin ja ruotsinruotsin yhtäläisyyksiä ja eroja. Tuloksia analysoin kvalitatiivisesti, mutta annan myös numeerista tietoa taivutusmuodoista.</p> <p>Tulokset osoittivat, että kongruenssitaiivuttaminen on vaihtelevaa ryhmien välillä. Jokaisella pääryhmällä (erisnimet, kollektiiviset substantiivit ja kvantitatiiviset sanat) oli eri taivutusmuoto, jota ilmeni eniten: erisnimet taipuivat eniten neutrum-muodossa, kollektiiviset substantiivit utrum-muodossa ja määrälliset sanat monikkomuodossa. Erisnimiä taivutettiin vähiten utrum-muodossa, tosin muutama muoto esiintyi jalkapallojoukkueiden yhteydessä. Kollektiiviset substantiivit eivät taipuneet ollenkaan neutrum-muodossa. Kvantitatiiviset sanat taipuivat vaihdellen. Niiltä osin, kun suomenruotsin sanoja sain tarpeeksi koottua kasaan, sain tulokseksi, että ne eroavat ruotsinruotsista tietyissä tapauksissa erisnimien ja kollektiivisten substantiivien osalta. Oli odotettavissa, että ryhmät taipuvat em. tavoin. Tosin kvantitatiivisten sanojen kieliopillinen muoto noudattaa useimmiten utrum-muotoa, vaikka taivutus tapahtuu eniten monikkomuodossa.</p> <p>Osa sanoista taipui täysin samalla tavalla sekä suomenruotsalaisessa että ruotsalaisessa lehdessä, joten silloin voin aineiston puitteissa tuloksena todeta, että kongruenssitaiivuttaminen oli säännönmukaista.</p>	
Asiasanat: kongruenssitaiivuttaminen, erisnimet, kollektiiviset substantiivit, kvantitatiiviset sanat	
Säilytyspaikka – JYX-arkisto (elektroninen)	
Muita tietoja	

1	INLEDNING	7
2	BAKGRUND	8
2.1	Substantiv och kollektiver	8
2.2	Egennamn	9
2.3	Kongruensböjning	9
2.4	Användningen av numerus med kollektiva substantiv	11
2.5	Semantikens roll i svenskans genussystem	12
3	MATERIAL OCH METOD	13
3.1	Forskningsfrågor	13
3.2	Mål	13
3.3	Material	13
3.4	Sökningsproceduren i Korpen	15
3.5	Metod	15
4	RESULTAT	16
4.1	EGENNAMN	16
4.1.1	Grupp 1: AIK, HIFK, Blues, HJK, Real Madrid	17
4.1.2	Grupp 2: Frölunda, Jokerit, IFK, Lukko Tappara, Kärpät	19
4.1.3	Grupp 3: IFK Göteborg, Chelsea	21
4.1.4	Grupp 4: Djurgården	22
4.2	KOLLEKTIVA SUBSTANTIV	23
4.2.1	Besättningen	23
4.2.2	Personalen	24
4.2.3	Regeringen	25

4.2.4	Polisen	26
4.3	KVANTITATIVA ORD.....	26
4.3.1	Majoriteten	27
4.3.2	Resten.....	28
4.3.3	Hälften.....	29
4.3.4	Flertalet.....	30
5	DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING.....	30
6	LITTERATUR	32

1 INLEDNING

Syftet med denna avhandling är att analysera kongruensböjningen av ord med en såkallad flertalsbetydelse. Jag fokuserar på hur egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord beter sig i predikativposition i kongruensböjningen. Vidare ska jag analysera om det finns variation eller gemensamma mönster i böjningen av orden inom grupper eller mellan svenska och finlandssvenska satser. Enligt *Språkriktighetsboken* (2005:239) är det ett typiskt problem med kongruens att det finns ”ord med en sorts flertalsbetydelse, som gärna lockar fram pluralböjning hos de ord de hör ihop med”. Studien ska redogöra för hur orden som har valts till närmare undersökning och ord de hör ihop med används i tidningstexter när de valda orden är semantiskt plurala men grammatiskt i singularform.

Materialet hämtades från *Korpens/Språkbankens* datakorpus där jag gjorde sökningar i datakorpusar av en svensk tidning Göteborgs-Posten och en finlandssvensk tidning Hufvudstadsbladet. Alla ord som har valts till studien förekom i satser i tidningstexter från år 2000 framåt för att få relativt nytt undersökningsdata. Tio satser per ord söktes i båda tidningarna. Orden har kategoriserats till tre semantiska grupper: egennamn (sportslag), kollektiva substantiv och kvantitativa ord. Jag valde att forska i 12 ord, d.v.s. fyra ord per varje grupp, men det var möjligt bara med ord från GP eftersom Hbls datakorpus är mycket mindre än GPs så det fanns inte tillräckligt data där. Därför måste jag göra några undantag med Hbls ord och de undantagen ges i resultatdelen.

De analyserade orden är grammatiskt i singularform och studien fokuserar i synnerhet på de predikativa orden som hör ihop med huvudorden. Böjs de enligt grammatiska eller semantiska regler? Leder det semantiska innehållet och tänkandet till valet av predikativets form eller väljs predikativets form på grammatiska grunder? Ett konkret exempel på en fråga som denna studie försöker få svar på: Ska man skriva *hälften är sjuk* eller *hälften är sjuka*? Ordet *hälften* är grammatiskt i singularform men kan uppfattas vara plural eftersom ordet semantiskt omfattar fler än en person. Avhandlingen ska utreda kongruensböjningen av kollektiva substantiv såsom i exemplet, d.v.s. jag söker i *Korpen/Språkbanken* hurdan kongruensböjning används med de valda huvudorden eller används olika former. Sportslag valdes till studien eftersom hypotesen var att deras böjning varierar, d.v.s. de är intressanta att forska i. Idéerna till valet av kollektiva substantiv och kvantitativa ord gav bland annat *Språkriktighetsboken* (2005: 239-243).

Jag valde detta tema till kandidatavhandlingen eftersom det intresserar mig att reda ut en grammatisk motstridig fråga. Det behövs information om böjningen av kollektiva substantiv för att inlärare av svenska skulle förstå bättre hur orden kan böjas och hur man kan undvika fel när det gäller undantag från kongruens regeln. Grammatik är en viktig del av undervisningen i grundskolan, gymnasiet och vid högskolor så forskningen av grammatik och ny information och data behövs om vilka grammatiska och semantiska mönster som förekommer i sådana här fall.

2 BAKGRUND

I det följande kapitlet behandlas begrepp som förekommer i avhandlingen och tidigare forskning. Först presenterar jag begrepp substantiv och kollektiver (2.1), egennamn (2.2) och kongruensböjning (2.3) och sist presenterar jag tidigare studier (2.4, 2.5).

2.1 Substantiv och kollektiver

Hultman (2003:44) påpekar att substantiv är den största ordklassen. Hultman konstaterar dock att exakt antal substantiv inte kan fastslås p.g.a. att språket förändras ständigt. Enligt Hultman (2003:44) har substantiv en stor roll i att skapa textens innehåll: det kan skapas en summarisk bild av innehållet genom att titta på substantiv som finns i texten. Hultman (2003: 44-45) kategoriserar substantiv i två grupper: (egentliga) substantiv och egennamn. Egentliga substantiv delar Hultman (2003:45) vidare i konkreta och abstrakta substantiv. Enligt Hultman (2003:45) är en del av konkreta substantiv kollektiver och de med förutnämnda gruppen egennamn gör två grupper av ord som undersöks i denna studie. Hultman (2003:45) lyfter fram också det som är temat i avhandlingen: det kan vara problematiskt att välja andra ord som syftar till kollektivord om kollektivord skrivs singulart men uppfattas som pluralt.

Bolander (2005: 109-110) konstaterar att substantiv delas i två grupper: egennamn och kategorinamn. Kategorinamn delas till styckeord och massord på grund av om de är räknebara eller inte. Under gruppen styckeord finns ord som är kollektiver och den kollektiva gruppen innehåller gruppnamn och enhetskollektiver. Gruppen massord innehåller också gruppnamn eftersom under massord finns konkreta substantiv och den gruppen innehåller vaga gruppnamn (mångfaldskollektiver) och ämnesnamn. Till kategorin vaga gruppnamn hör ord

såsom *folk, ungdom, polis (makt)*. Enligt Bolander (2005:110) uppfattas kollektiver bestå av många element och deras grammatiska användning beror på syftet, d.v.s. om de används singulart eller pluralt: ”*Polisen stod maktlös/a*” (2005:110).

2.2 Egennamn

Hultman (2003: 70-71) konstaterar att egennamn är namn på till exempel människor, deras djur, namn på naturobjekt och -platser (t.ex. *Saimen, Helsingfors*) m.m. Enligt Hultman (2003:73) delas egennamn i utrum- och neutrumformer. Utrumform används alltid när det är fråga om människor och djur men andra ord delas i utrum och neutrum enligt *namntyp*. Till exempel (2003:73) *gator, sjöar* och *vattendrag* har utrumform med några undantag (2003:73) men namn på geografiska orter har vanligast neutrumform. Hultman (2003:73) påpekar att neutrumform får också ”institutioner, föreningar, företag”. På grund av detta kunde jag inte ta med i avhandlingens egennamn företag eftersom de oftast skrivs i neutrumform.

Bulut et al. (2009:157) konstaterar samma sak som Hultman (2003: 70-71, 73) att egennamn är namn på människor, städer och naturplatser och kan delas i utrum- och neutrumformer. Människor, husdjur och båtar är utrumord, till exempel: ”*Mias hund Saku är redan gammal*” eller ”*den stora Silja Serenade*” (2009: 157). Å andra sidan är städer, länder, världsdelar och andra befolkade områden neutrumord och även de områdena som skrivs i pluralform är i själva verket neutrumord ”*Förenta Staterna är mångkulturellt*” (2009: 158). Namn på naturområden bestäms enligt motsvarande allmänt namn, till exempel eftersom *en sjö* är utrumord skrivs sjöar i allmänhet i utrumform ”*Mälaren är ganska ren nuförtiden*” (2009: 158). Namn på plurala naturområden skrivs i pluralform ”*Alperna är natursköna*” (2009: 158). Dessa exempel, åtminstone vissa av dem, orsakar ofta problem för svenskar för att inte tala om de som lär sig svenska.

2.3 Kongruensböjning

Enligt *Språkriktighetsboken* betyder kongruens ”att vissa ord i en text till formen rättar sig efter andra ord i samma text” (2005:237). Därför är det grammatiskt riktigt att skriva *katten är grå* eller *katterna är gråa* såsom också Hultman (2003: 70-71) påpekar. Bulut et al. (2009:157) anger att husdjur följer utrumform. *Språkriktighetsboken* (2005:237) påpekar att kongruensböjning handlar om förhållanden mellan orden: en viss form väljs med ett visst ord. På det sättet kan det dras slutsatser om vilken form av adjektiv eller annat ord behövs med

subjekt. Valet av tillbakasyftande pronomen fungerar på samma sätt som böjningen med adjektiv: *den, det* och *de* väljs enligt samma regel med tanke på huvudordets form (2005:237).

Enligt *Språkriktighetsboken* (2005:237) kan i vissa fall dock ordets grammatiska egenskaper stå i strid med dess betydelse. Det är just denna ”grammatiska konflikt” jag undersöker i min avhandling: vad händer med kongruensböjning om ordet är i singular, t.ex. *personalen* men uppfattas att bestå av flera människor? I *Språkriktighetsboken* (2005:237) konstateras också att när det är fråga om kollektiva ord med flertalsbetydelse uppfattas de som plurala även om de är i singularform. Till exempel kan det sägas att ”*Folk är som galna på rean*” (*Språkriktighetsboken*, 2005:237) då ordet folk är grammatiskt i singular men uppfattas som pluralt och på grund av det skrivs med adjektivet i pluralform. Ofta kan det vara sådant fall där båda formerna passar ihop med huvudordet: ”*Besättningen var missnöjd/missnöjda med lönen*” (2005:238). Besättningen är ett av de orden som valdes till avhandlingen på grund av just denna motstridighet. Hypotesen var att jag hittar olika former med detta kollektiva substantiv.

Det finns en stor motstridighet när semantiska val lyfts fram i samband med någon grammatisk fråga och i den här avhandlingen avseende kongruensböjningen. I vissa fall kan grammatiska regler förbrylla inläraren när det finns en motstridighet mellan det semantiska innehållet och den grammatiska formen som t.ex. i kongruensböjningen av kollektiva substantiv: ”*Besättningen på planet var inte glada...*” (exemplet är från undersökningsmaterial). Det konstateras i *Språkriktighetsboken* (2005:239) att: ”En vanlig typ av kongruensproblem gäller ord med en sorts flertalsbetydelse, som gärna lockar fram pluralböjning hos de ord de hör ihop med.” Enligt boken är meningen med användningen av singularis att fokusera på hela kollektivet men pluralböjningen väljs när fokuseringen koncentrerar i människor som hör i kollektivet. Sättet att böja betydelsemässigt och inte grammatiskt har varit under kritik (2005:239). Enligt mig är detta ett viktigt forskningsämne att reda ut om grammatiska normer övergår till av semantiska tankesätt. Det gör inlärningen av svenska svårare när det alltid inte är klart om grammatiska regler gäller. Denna studie försöker ge svar och råd att hur vissa ord bojs i kongruens.

Enligt Bolander bestäms kongruensböjning av adjektiven efter ”substantivets genus, numerus och bestämda eller obestämda form” (2005:118). Bolander (2005:118) konstaterar samma sak som *Språkriktighetsboken* (2005:239) att kongruensböjning ofta kan leda till problem,

eftersom alla ord inte böjs enligt den ovannämnda enkla regeln. Enligt Bolander (2005:118) har vissa adjektiv (*rädd, kry, vred, lat, pryd och timid*) en ofullständig böjning och en böjningsform till och med saknas. Till exempel ordet *rädd* saknas neutrumform, d.v.s. kan inte skrivas: *rätt*. På grund av detta kunde jag inte ha med sådana former i avhandlingen eftersom jag forskar i hur många utrum-, neutrum- och pluralform förekommer i materialet som jag samlat ihop och i sådana fall kan det inte sägas vilken form är i frågan. Undantag är dock pluralform eftersom den kan skiljas från singularform även om singularformer fanns bara en, t.ex. såsom Bolander konstaterat: *rädd, rädda* (2005:118). Enligt Bolander (2005: 118-119) kan semantisk betydelse bestämma kongruensböjningen i detta fall när det är fråga om en personbeteckning med grammatiskt genus i neutrumform. Bolander (2005: 118-119) påpekar att till exempel ordet *dagbarn* hör ihop med adjektivet i grundform: ”*Vår dagbarn är sömnig*” (2005: 118-119), eftersom *dagbarn* är en personbeteckning och med personbeteckningar används artikeln *en*.

2.4 Användningen av numerus med kollektiva substantiv

Forskningsfrågan har studerats av Örlegård (2014). Denna korpusbaserade studie redogjorde för hur svenskar använder numerus med kollektiva substantiv i nyhetsgenre när de skriver på engelska. Hon forskade i det med hjälp av tre huvudkorpusar och tre sekundära korpusar: *the Swedish English Newspaper Corpus* (SWENC), pressdelar I Frown (*American English*) och F-LOB (*British English*) och jämförde resultat till *the Blogs in English by Swedes Corpus* (BESC), Frown och F-LOB. Enligt Örlegård (2014) innehåller SWENC texter som svenskar har skrivit på engelska, BESC bloggtexter som svenskar skriver på engelska och Frown och F-LOB består av femton genrer av texter från 1990-talet. Resultat i SWENC jämförde Örlegård med pressdelar av F-LOB och Frown och eftersom hon ville veta om det finns regional eller stilistisk växling jämförde hon resultat också med BESC, Frown och F-LOB. Hon analyserade om svenskar använder mer BrE eller AmE, om de använder mer singular eller plural och att är de logiska när de använder numerus.

Som resultat fick Örlegård (2014:25) att svenskar som skriver engelska verkar använda hellre singular harmoni med kollektiva substantiv. Örlegård (2014:25) konstaterar att plurala pronomen verkar användas mera av svenska journalister än plurala verb när det gäller kollektiva substantiv. Vidare säger Örlegård (2014:25) att stilistiska och semantiska orsaker påverkar att de varierar pronomens numerus men användningen av verbal numerus verkar

vara logisk. Enligt Örlegård (2014:25) verkar användningen av verb iaktta BrE men inte med pronomen numerus. Hon (2014:25) konstaterar att användningen av pronomen i svenska språket kan påverka det. Örlegård (2014:25) konstaterar vidare att svenska journalister använder på olika sätt former med politiska partier som verkar vara kollektiva substantiv jämförd till BrE och AmE.

2.5 Semantikens roll i svenskans genussystem

Åkerblom (2012) behandlar svenskans genussystem. Hon (2012: 1, 17) analyserade med en kvantitativ metod personpronomenval av animata neutrer, predikativa genuskongruens av animata neutrer och maskulinkongruens som kommer med stark adjektivböjning. Åkerblom (2012: 1, 19) analyserade vidare med kvalitativ metod vilka regler som gäller -is-avledningarnas genustilldelning. Dessutom undersökte Åkerblom (2012) hurdan diakronisk förklaring genustilldelningen av animata neutrer kan ha.

Åkerbloms (2012:3) hypotes var att användning av genus i svenskan är baserad på semantiska generella normer. Hon gjorde analysen i fem delar och använde Språkbanken såsom jag i min studie för att hämta materialet. Åkerblom (2012) sökte data i Göteborgs-Posten från 1994 till 2011. Enligt Åkerblom (2012, 33) är slutsatsen som man kan komma fram till att substantivets betydelse och genus hänger ihop. Hon (2012:35) påpekar att animata neutrer har oftast icke-neutralt kongruens och att semantiskt genus påverkar starkare än formellt genus. I slutet av diskussionen konstaterar Åkerblom sammanfattande att i satsen såsom ”Mannen är stark” (2012:35) påverkar semantik och inte grammatik.

3 MATERIAL OCH METOD

I det följande går jag igenom resultat av min analys. Först behandlas material och metod, därefter resultat och sist diskuterar och sammanfattar jag resultaten.

3.1 Forskningsfrågor

Syftet med studien är att svara på följande frågor:

1. Hur böjer man de valda egennamnen (olika sportslag), kollektiva substantiven (besättningen, personalen, regeringen, polisen) och kvantitativa orden (majoriteten, resten, hälften, flertalet) i kongruens?
2. Varierar böjningen av de valda orden eller finns det ett mönster i böjningen inom grupperna?
3. Finns det skillnader mellan dessa tre grupper med avseende på kongruensböjningen?
4. Finns det möjligen någon skillnad mellan sverige- och finlandssvenska i frågorna 1-3?

3.2 Mål

De analyserade orden har kategoriserats i egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord. Målet är att reda ut hur de valda orden böjs i kongruens i tidningstexter (GP och Hbl). Jag valde tidningstexter till studien för att få så språkriktiga och grammatiskt rätta satser som möjligt eftersom tidningar skrivs av journalister som är professionella språkanvändare och antagligen bättre orienterade i vad som kan kallas rekommenderat språkbruk. Målet med studien är att öka kunskapen om kongruensböjningen av ord med en så kallad flertalsbetydelse och ge exempel på hur orden böjs i tidningstexter och i predikativposition. Avhandlingen ska ge svar på de problematiska frågor som gäller kongruensböjningen, d.v.s. hjälpa att förstå vilka former av predikativ används med de valda huvudorden om de inte böjs enligt klara grammatiska regler utan skiljer sig från de normerna.

3.3 Material

Materialet hämtas från *Korpens/Språkbankens* (nätaadress: [http://spraakbanken.gu.se/korp/#?cqp=\[\]datakorpus](http://spraakbanken.gu.se/korp/#?cqp=[]datakorpus)) där det finns data som är lätt tillgängligt. Språkbanken grundades 1975 för erkännande av Sture Alléns arbete i Göteborgs universitet

på 1960-talet. Med Språkbanken kan svenska korpusar samlas, utvecklas och förvaras och göra data tillgängligt till forskare och publik. Korpusar innehåller nyhetstexter, fiktion och också andra genrer. Språkbanken kan användas i empirisk undersökning av svenska och används i undervisning vid universitet. (<http://spraakbanken.gu.se/eng/about-us/about-spr%C3%A5kbanken>)

Jag gör sökningar i *Korpen/Språkbanken* med de ord som har valts till studien och på det sättet fås undersökningsdata. Tidningstexterna söks med de tolv kategoriserade uppslagsord som anges nedan. När alla 12 ord är valda och data är insamlat, börjar analyseringen av resultatet. Då undersöker jag beteendet av orden, d.v.s. hur de böjs i kongruens, och jämför inom kategorier om de betar sig gemensamt eller inte och finns det något gemensamt mellan svenska och finlandssvenska texter. Till studien väljs ut de orden som jag hittar först från *Korpen/Språkbanken* eftersom det ibland inte finns så mycket data om orden i frågan så jag måste använda de ord jag hittar. I *Korpen/Språkbanken* finns stora samlingar av svenska texter.

Materialet omfattar 12 ord som består av fyra egennamn (AIK, Frölunda, IFK Göteborg, Djurgården + flera sportlag), fyra kollektiva substantiv (besättningen, personalen, regeringen, polisen) och fyra kollektiva ord (majoriteten, resten, hälften, flertalet). Jag valde en del av orden med hjälp av *Språkriktighetsboken* (2005: 239-243) eftersom där finns bra exempel på ord som orsakar problem med kongruens. Jag valde sportslag som egennamn för att min hypotes är att deras böjning varierar: de ger intressant och varierande undersökningsdata. Egennamn valde jag med tanke på hur mycket något ord kan uppträda å ena sidan i en svensk tidning och å andra sidan i en finlandssvensk tidning. Jag försökte komma på sådana namn som är kända och ord som jag tänkte t.ex. GP kunde skriva om, till exempel AIK, som är enligt AIKs webbsida Nordens största idrottsförening. Till kategorin egennamn måste jag ta flera egennamn eftersom på *Korpen/Språkbanken* finns inte tillräckligt data om alla ord. Till exempel ordet AIK kunde jag hitta lätt från GPs korpusar men å andra sidan hittade jag inte tillräckligt satser med AIK från HbIs korpusar. Då valde jag ord som ersätter AIK, d.v.s. motsvarande sportlag, och i AIKs fall HIFK, Blues, HJK och Real Madrid. Därför förekommer i egennamnen fler än fyra egennamn, men det spelar ingen roll vilket lag undersöks. Alla olika egennamn ges i resultatdelen.

Materialet finns i tidningstexter och från dem hämtar jag satser där ord som har valts i denna studie förekommer. Jag har valt två olika tidningar för att få information om kongruensböjningen i en svensk tidning och i en finlandssvensk tidning. Avhandlingens primära intresse är dock inte att jämföra sverige- och finlandssvenska, men likheter och skillnader mellan de två språkvarianterna kommenteras nedan, eftersom det inte är uteslutet att varianterna i något avseende har olika bruk. Tidningarna är relativt nya för att få aktuell undersökningsdata, d.v.s. från 2000-talet framåt.

3.4 Sökningsproceduren i Korpen

Sökningarna gjorde jag på det sättet att först avmarkerade jag alla valda korpusar. Jag valde kategorin tidningstexter och under detta namn Göteborgs-Posten (GP i *Korpen*) och vidare under detta år som jag behövde titta på. Efter det började jag söka satser med ett ord per gång. Sedan valde jag kategorin finlandssvenska texter och under detta tidningstexter och Hufvudstadsbladet och vidare också året. Jag valde ett ord per gång och sökte både med stor och med liten begynnelsebokstav. När jag sökte med stor begynnelsebokstav fick jag satser som började med ordet i frågan, till exempel: *Resten har blivit sjuka av antingen säsongsinfluensa A eller B. fnb-tt* (exempel är från undersökningsmaterial). Undantag är dock egennamn som skrivs alltid med stor begynnelsebokstav, t.ex. Blues då ordet kan förekomma i var som helst plats i satsen. När jag sökte med liten begynnelsebokstav förekom ordet i var som helst plats i satsen, till exempel: *Det var väl kanske bara första tio minuterna av matchen som var riktigt bra, men resten var stabilt* (exempel är från undersökningsmaterial).

3.5 Metod

Jag valde kvalitativ metod till studien eftersom jag forskar i en grammatisk företeelse med ett relativt litet material. Metoden är kvalitativ, semantisk och grammatisk analys av företeelsen. I genomgången används dock kvantitativa data som stöd för den kvalitativa analysen. Kvantitativ metod förekommer när jag ger antalet av böjningsformer i siffror. Greppet är dels lexikal-semantiskt, dels komparativt eftersom finlandssvenska och sverigesvenska jämförs med varandra.

4 RESULTAT

I detta kapitel kommer jag att presentera resultat av mitt arbete. Jag kategoriserar resultaten till tre grupper enligt de grupper som jag har i undersökningsorden, d.v.s., egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord. Först presenterar jag resultat med egennamn, sedan med kollektiva substantiv och till sist med kvantitativa ord. Resultatet ges kvalitativt eftersom jag förklarar beteende och egenskaper av orden och ger sammandrag av om det finns gemensamma drag inom grupperna, men också kvantitativt eftersom jag presenterar data som jag har fått i tabeller och räknar upp hur många utrum-, neutrum-, och pluralform jag hittade i undersökningsdata. Då presenterar jag i en tabell siffror om bruket ordvis. Med egennamn presenterar jag alla olika ord som måste tas med i avhandlingen. Det finns fyra ord som söktes i varje ordgrupp (egennamn, kollektiva substantiv, kvantitativa ord) med undantag från Hbls ord.

4.1 EGENNAMN

Egennamn som forskas i denna avhandling är alla sportlag eftersom min hypotes är att deras böjning varierar. Tanken var att söka fyra sportlag, såsom jag gjorde med GP, men eftersom jag inte hittade tillräckligt data från Hbl, måste jag ta med olika sportlag för att få tio satser ihop. Alla lag nämns nedan. Jag hittade inte tillräckligt satser med samma egennamn eftersom förekomst av vissa ord inte är densamma i en svensk och i en finlandssvensk tidning, d.v.s. till exempel AIK förekommer inte så mycket i en finlandssvensk tidning.

I följande tabell förklarar jag från vilken tidning jag sökte med vilka egennamn. I horisontalplan ses vilka egennamn hör till grupp 1, 2, 3 och 4, d.v.s. AIK och HIFK, Blues, HJK, Real Madrid hör till grupp 1, Frölunda och Jokerit, IFK, Lukko, Tappara, Kärpät till grupp 2, IFK Göteborg och Chelsea till grupp 3 och Djurgården till grupp 4. I grupperna 3 och 4 är data från Hbl otillräckligt. I sådana fall där jag inte hittat tillräckligt eller alls data kan jag inte analysera likheter eller olikheter mellan svenska och finlandssvenska utan bara nämner vad jag hittade. I sådana fall när jag hittade tillräckligt data kan jag gå djupare in i analyseringen av språket.

Tabell 1. Egennamn som söktes

	Göteborgs-Posten	Hufvudstadsbladet
Grupp 1	AIK	HIFK, Blues, HJK, Real Madrid
Grupp 2	Frölunda	Jokerit, IFK, Lukko, Tappara, Kärpät
Grupp 3	IFK Göteborg	Chelsea (bara en sats)
Grupp 4	Djurgården	-

4.1.1 Grupp 1: AIK, HIFK, Blues, HJK, Real Madrid

Som Tabell 1 visar motsvarar flera sportlag av Hbl ett sportlag av GP. I tabell 2 ges mängden av utrum-, neutrum och pluralform som förekom i undersökningsmaterialet.

Tabell 2.

Grupp 1	AIK (GP)	HIFK, Blues, HJK, Real Madrid (Hbl)
Utrum	-	3
Neutrum	4	6
Plural	6	1

I GP har AIK böjts mest i pluralform, sex gånger. Neutrumformer finns lite mindre, d.v.s. fyra stycken och utrumform finns inte alls. AIK betyder ett svensk fotbollslag men också idrottsförening AIK och namnet kommer från Allmänna Idrottsklubben. Nedan har jag plockat exempel från data som jag har samlat in.

Ex. 1 *AIK var väldigt blekt - och göteborgarna spelade av matchen på ett skickligt sätt.* (GP)

Ex. 2 *Det känns som att AIK inte är så stabila bakåt som de varit tidigare.* (GP)

Ex. 3 *AIK blev utklassade i första gruppmatchen i Europa League.* (GP)

Ex. 4 *AIK är känt för de "kvartssamtal" som den hårda kärnan fört med klubbens tränare.* (GP)

Det som är intressant är att AIK har i samma tidning (GP) olika kongruensböjningar. Eftersom neutrumformer finns fyra och pluralformer sex kan det dras slutsats att kongruensböjning inte är regelbunden i AIKs fall. I ex. 2 och ex. 3 finns pluralböjning (*stabila, utklassade*) och i ex. 1 och ex. 4 neutrumböjning (*blekt, känt*). Pluralböjningen kan avse att användas eftersom till AIK hör många medlemmar eller fotbollspelare och AIK är då ord som betecknar många inom laget. I detta fall beter AIK sig samma sätt som ett kollektiv substantiv, d.v.s. ordet uppfattas som pluralt även om det var i singularform (*Språkriktighetsboken, 2005:237*). AIK böjs då semantiskt. Neutrumform för sin tur kan komma om AIK uppfattas som ett lag eftersom lag är neutrumord. AIK är också en idrottsförening och enligt Hultman (2003:73) skrivs "institutioner, föreningar, företag" i neutrumform. I detta fall har skribenten uppfattat AIK som en förening och böjt ordet enligt ovannämnt råd.

I Hbl finns mångsidig böjning eftersom alla former finns: tre utrumformer, sex neutrumformer och en pluralform. När AIK böjde i GP mest i pluralform, böjde HB de valda lagen mest i neutrumform. Nedan exempel från undersökningsdata.

Ex. 5 *HIFK var inte nöjt med FM-ligans beslut att stänga av tränaren Raimo Summanen för fem matcher och att klubben tvingas böta 10 000 euro.* (Hbl)

Ex. 6 *HIFK var inte ensamma om att skämma ut sig på Hartwall-arenan i går.* (Hbl)

Ex. 7 *I Mattbyhallen var Blues effektivt och är en seger från en plats i finalen.* (Hbl)

Ex. 8 *HJK var överlägsen i gårdagens toppmatch.* (Hbl)

Ex. 9 *Eufemiano Fuentes, läkaren i centrum av den spanska dopningsskandalen Operacion Puerto, säger att storklubben Real Madrid är skyldig honom pengar.* (Hbl)

I ex 5 och 7 kan det ses att lag böjdes i neutrumform (*nöjt, effektivt*) medan i ex. 8 och ex. 9 i utrumform (*överlägsen, skyldig*). Dessutom finns det en pluralform i ex. 6 (*ensamma*). Att neutrumform används mest i Hbl kan bero på det att de följer rådet som bl.a. Hultman (2003:73) konstaterat: föreningar böjs i neutrumform. Alla lag kan uppfattas som idrottsföreningar. Det som jag märkte med utrumform är att den förekommer i satser med fotbollslag/-klubbar (HJK, Real Madrid). Enligt internätordboken Lexin

(<http://lexin.nada.kth.se/lexin/>) finns det sammansättning *fo*tbollsklubb. Det kan orsaka utrumböjning om HJK och Real Madrid uppfattas som fotbollsklubbar för att klubb är utrumord.

I grupp 1 kan det inte dras någon gemensam slutsats mellan svenska och finlanssvenska tidning i kongruensböjningen eftersom orden böjs så olika. Också böjningen inom antingen GP eller Hbl är så varierande att jag inte kan säga vilken form är rekommendabel i svenska eller finlanssvenska. Det som kan sägas är att i svenskan inte förekommer utrumformer men det kan bero på begränsningen av undersökningsdata. Det kan tänkas att utrumform kunde förekomma om jag skulle ta hundra satser från GP.

4.1.2 Grupp 2: Frölunda, Jokerit, IFK, Lukko Tappara, Kärpät

I grupp 2 måste också flera egennamn av Hbl motsvara ett egennamn av GP för att få tio satser ihop. De egennamnen ges i Tabell 1. I tabell 3 ges alla böjningsformer i siffror.

Tabell 3.

Grupp 2	Frölunda (GP)	Jokerit, IFK, Lukko, Tappara, Kärpät (Hbl)
Utrum	-	-
Neutrum	8	9
Plural	2	1

I GP finns inte utrumböjning av laget Frölunda men neutrumformer, som förekommer mest, finns åtta och pluralformer finns två. I ex. 10 och ex. 11 har använts pluralböjning (*brandskattade, farliga*) och i ex. 12 och ex. 13 neutrumformer (*passivt, framgångsrikt*). Pluralböjning kan användas när det finns en kollektiv betydelse då ordet uppfattas pluralt även om skrivs i singularform. Det kan hända i det här fallet eftersom Frölunda kan uppfattas innehålla flera medlemmar. Neutrumform, som har använts mest, kan hänvisa till det att Frölunda är ett hockeylag och hockeylag är neutrumord. Bruket är inte regelbundet men det kan konkluderas att neutrumform används mest och att utrumform inte används.

Ex. 10 *Frölunda är fortsatt brandskattade på spelare på grund av sjukdom, skador och landslagsuppdrag.* (GP)

Ex. 11 - *Frölunda är farliga.* (GP)

Ex. 12 *Frölunda var passivt, slängde ut puckar på chans och fick inga möjligheter att bygga upp något spel.* (GP)

Ex. 13 *Nu vill Frölunda bli lika framgångsrikt.* (GP)

I Hufvudstadsbladet hittade jag inga utrumformer men nio neutrumformer och en pluralform.

I ex. 14, ex. 15, ex. 16 och ex. 18 finns neutrumformer (*finalklart, tufft/aggressivt, aktivt, moget/maskinmässigt*) och i ex. 17 den enda pluralformen (*förberedda*).

Ex. 14 *Jokerit är finalklart i B och spelar semifinal i C. IFK-juniorernas playoffäventyr var lika kort som ligalagets.* (Hbl)

Ex. 15 *IFK ska vara fysiskt tufft och aggressivt i kombination med skicklighet, säger han.* (Hbl)

Ex. 16 *Lukko har varit aktivt på spelarmarknaden den senaste tiden.* (Hbl)

Ex. 17 *Tappara var bättre förberedda och höll sig bättre till taktiken.* (Hbl)

Ex. 18 *Aravirta tycker att matchserien mot HPK visade att även Kärpät kan vara taktiskt moget och maskinmässigt.* (Hbl)

Böjningen är ganska regelbunden i Hbl avseende sportlag: mest används neutrumform men inte dock i varje fall eftersom det finns en pluralform. Neutrumform kan användas såsom i tidigare fall med tanke på att dessa sportlag är hockeylag och hockeylag är neutrumord. I ex. 17 där har använts pluralform kan Tappara uppfattas att ha flera medlemmar inom sig.

Slutsats som kan dras är att gemensamt för båda tidningar är att lag som hör i grupp 2 böjs mest i neutrumform men med några undantag. Gemensamt för gruppen är att alla lag är hockeylag och det kan orsaka neutrumböjning eftersom hockeylag är neutrumord. Utrumform inte finns men den finns i grupp 1 så det kan inte sägas att den inte förekommer alls avseende sportlag. Men med hockeylag visas det att utrumform inte finns eftersom i grupp 1 var det fotbollslag som böjdes i utrumform. Pluralform används i några fall.

4.1.3 Grupp 3: IFK Göteborg, Chelsea

I grupp 3 hittade jag inte tillräckligt data från Hbls korpusar så det finns bara en sats från denna tidning. Satsen ges nedan.

Tabell 4.

Grupp 3	IFK Göteborg (GP)	Chelsea (Hbl)
Utrum	-	-
Neutrum	6	1
Plural	4	-

IFK Göteborg böjs sex gånger i neutrumform, fyra gånger i pluralform och inte alls i utrumform i GP. I ex. 19 och ex. 21 finns neutrumböjning (*aktuellt, intresserat*) och i ex. 20 och ex. 22 pluralform (*dominanta, intresserade*). Det som är intressant är att IFK Göteborg har böjts med samma ord på olika sätt *intresserat* (ex. 21) - *intresserade* (ex. 22). Jag kan inte säga orsak för detta men i större meningsekontexten (artikel) kunde det hittas svaret till att vad orsakar olika böjningar.

Ex. 19 *Risp ser Cypern som karriärens sista anhalt om inte IFK Göteborg blir aktuellt igen.* (GP)

Ex. 20 *IFK Göteborg var dominanta i 20 minuter.* (GP)

Ex. 21 *Och IFK Göteborg är intresserat.* (GP)

Ex. 22 *Enligt uppgift till GP ska IFK Göteborg nu vara intresserade av Stahres tjänster.* (GP)

I Hbl hittade jag bara en sats som är i neutrumform. Det är också intressant att Chelsea, som är en fotbollsklubb, böjs i neutrumform i grupp 3 när i grupp 1 fotbollsklubbar böjde i utrumform. Det kan inte sägas den exakta formen hur fotbollsklubbar/-lag böjs. I ex. 23 finns neutrumform (*klart*).

Ex. 23 *Chelsea är klart för semifinal i FA-cupen efter 1 – 0-seger i omspelet mot Manchester United.* (Hbl)

Eftersom jag inte hittade tillräckligt data från Hbl kan jag inte jämföra tidningarnas resultat. Det som kan sägas är att IFK Göteborg böjs olika sätt men inte i utrumform. Råd kan inte ges avseende kongruensböjningen eftersom både neutrum- och pluralformer används mycket. Pluralformen kan komma när laget uppfattas som kollektivord.

4.1.4 Grupp 4: Djurgården

Grupp fyra gav bara resultat från GP eftersom jag sökte med så många egennamn i tidigare grupper från Hbl, och jag sökte mycket mera än här ses, eftersom jag måste pröva om jag hittar vissa egennamn. Så måste jag gränsa ämnet för att det inte var för brett eftersom jag hade sökt alla finska, svenska och andra utländska lag jag visste.

Tabell 5.

Grupp 4	Djurgården (GP)	-
Utrum	-	
Neutrum	5	
Plural	5	

Som det visas i tabell 5 finns det lika många, fem stycken, neutrum och pluralform av ordet Djurgården och inga utrumformer. I ex. 24 och ex. 27 finns neutrumböjning (*farligt, överlägset/ineffektivt*) och i ex. 25 och ex 26 pluralböjning (*farliga, obesegrade*).

Ex. 24 *Hemmalaget spelade bort en hel del bollar och Djurgården var farligt i omställningarna.* (GP)

Ex. 25 – *Djurgården är farliga.* (GP)

Ex. 26 *Bottenlaget Sundsvall hade mest glädje av poängen i den mållösa matchen och Djurgården är fortfarande obesegrade efter nio matcher.* (GP)

Ex. 27 *Djurgården var överlägset men ineffektivt i två perioder.* (GP)

Det som är också intressant i denna grupp är att Djurgården har böjts med samma ord på olika sätt: *farligt* (ex. 24) - *farliga* (ex. 25). I ex. 24 talas det om *hemmalaget* så det kan vara att

Djurgården också uppfattas som fotbollslag och skrivs i neutrumform. Pluralform kan förekomma om laget avses som kollektivord.

Något gemensam regel i tidningarna kan inte ges eftersom Hbls data är otillräckligt. Med GP kan det dras slutsats att IFK Göteborg inte böjs i utrumform men böjs lika mycket i neutrum- och pluralform.

4.2 KOLLEKTIVA SUBSTANTIV

Kollektiva substantiv som forskas i denna avhandling är besättningen, personalen, regeringen och polisen. I denna del kunde jag söka med just dessa fyra ord och så finns det ingen variation inom t.ex. grupp 1 såsom i egennamndel. Nedan finns en tabell om förekomst av olika former i GP och Hbl.

4.2.1 Besättningen

Tabell 6.

Grupp 1	Besättningen (GP)	Besättningen (Hbl)
Utrum	9	-
Neutrum	-	-
Plural	1	-

Besättningen visade inga resultat i Hbl så ordet kan inte jämföras med GPs ord. GP för sin tur gav nio utrumformer och en pluralform. I ex. 28, ex. 30 och ex. 31 finns utrumform (*välvald*, *utlämnad*, *rysk*) och i ex. 29 pluralform (*glada*).

Ex. 28 *Besättningen är genomgående välvald även om Simon Peggs skotske comic relief Scotty får lite för mycket syre.* (GP)

Ex. 29 *Besättningen på planet var inte glada över vissa resenärers krav på hjälp med att lyfta in deras bagage på hyllan.* (GP)

Ex. 30 *Besättningen är väldigt utlämnad.* (GP)

Ex. 31 *Besättningen är rysk.* (GP)

Slutsats som kan dras är att med besättningen används mest utrumform i GP men undantag med pluralform kan förekomma. Utrumform är dock det bästa alternativet att använda eftersom den finns mest. Besättningen är kollektiv substantiv men böjs inte mest i plural utan i utrumform. Då kan det sägas att besättningen följer mestadels grammatiska regler med böjningen. Besättningen är i singularis och ett utrumord så det visar att ha böjning som är riktigt med tanke på ordets form.

4.2.2 Personalen

Tabell 7.

Grupp 2	Personalen (GP)	Personalen (Hbl)
Utrum	7	10
Neutrum	-	-
Plural	3	-

Personalen böjs i GP sju gånger i utrumform, tre gånger i pluralform och inte alls i neutrumform. I ex. 32 och ex. 34 finns utrumform (*professionell/lyhörd, stressad/uppgiven*) och i ex. 33 och ex. 35 pluralform (*ledsna/bekymrade, oroliga*).

Ex. 32 - *Personalen är oerhört professionell och lyhörd.* (GP)

Ex. 33 *Personalen på Nordens ark är ledsna och bekymrade.* (GP)

Ex. 34 *Personalen är stressad, uppgiven och känner att ingen lyssnar på dem.* (GP)

Ex. 35 *Personalen på omtyckta Restaurang Parasollen i Gråbo är oroliga.* (GP)

I GP visas *personalen* böja mest i utrumform men också i några fall i pluralform. Neutrumform finns inte. Personalen böjs grammatisk i utrumform så i det här fallet följer böjningen mest grammatiska regler. Dock pluralformer också finns så böjning är inte helt regelbunden.

Ex. 36 *Personalen är trevlig och jag gillar patienterna.* (Hbl)

Ex. 37 *Också Mia Smeds kan förstå att personalen är pressad när köerna är långa och patienterna många.* (Hbl)

I Hbl hittade jag 10 utrumformer. I ex. 36 och ex. 37 finns utrumform (*trevlig, pressad*). I Hbls fall är böjningen helt regelbunden eftersom det finns 10 utrumformer. Böjningen följer exakt grammatiska regler. Finlandssvenskan sägs vara ett ålderdomligt språk så det kan orsaka att de följer klara grammatiska regler i böjningen och inte låter semantiska val lyftas fram.

Slutsats som jag kan dra mellan sverigesvenska och finlandssvenska är att *personalen* böjs mest i utrumform. I finlandssvenskan är det säkert att böja *personalen* i utrum men i sverigesvenska kan förekomma variation. Neutrumform används inte alls.

4.2.3 Regeringen

Tabell 8.

Grupp 3	Regeringen (GP)	Regeringen (Hbl)
Utrum	10	10
Neutrum	-	-
Plural	-	-

Ex. 38 *Stockholm: Regeringen är splittrad i frågan om att eventuellt skrota arbetsgivarnas ansvar för andra sjuklöneveckan, uppger Ekot i Sveriges Radio.* (GP)

Ex. 39 *Regeringen borde vara mer kreativ.* (GP)

Ex. 40 *Regeringen har inte varit särskilt logisk med barnbidraget.* (Hbl)

Ex. 41 *Regeringen är beredd att sälja statsbolaget Altia eftersom det statliga innehavet i bolaget inte uppfattas som strategiskt.* (Hbl)

I GP och i Hbl böjs *regeringen* alltid i utrumform. Utrumformer i ex. 38 och ex. 39 från GP är (*splittrad, kreativ*) och ex. 40 och ex. 41 från Hbl (*logisk, beredd*). Slutsatsen här är klar: i finlandssvenska och sverigesvenska böjs kollektiv substantiv *regeringen* alltid i utrumform och på det sättet följer grammatiska regler. Ordet är i singularis och utrumord så grammatiskt har det böjts riktigt.

4.2.4 Polisen

Tabell 9.

Grupp 4	Polisen (GP)	Polisen (Hbl)
Utrum	10	10
Neutrum	-	-
Plural	-	-

Ex. 42 *Polisen var först förbryllad och letade länge i olika databaser innan de lyckades identifiera föremålet – en väldigt gammal brandsläckare av ryskt märke.* (GP)

Ex. 43 *Polisen är förtegen om fallet.* (GP)

Ex. 44 *Polisen var inte förberedd på den plötsliga resningen och svarade instinktivt med hårdhandskarna.* (Hbl)

Ex. 45 *Polisen är speciellt orolig över den ökade trenden att köra utan säkerhetsbälte, och att barn saknar säkerhetsbälte är ett mycket oroväckande fenomen, som de vuxna bär ansvar för.* (Hbl)

Ordet *polisen* visar samma egenskaper i kongruensböjningen som *regeringen* i tabell 8. *Polisen* böjs alltid i utrumform i båda tidningar. Utrumformer i ex. 42 och ex. 43 är från GP (*förbryllad, förtegen*) och ex. 44 och ex. 45 från Hbl (*förberedd, orolig*). Gemensamt för GP och Hbl är att de böjer ordet *polisen* i varje sats i utrumform. Böjningen följer också grammatiska regler såsom *regeringen* i tabell 8. *Polisen* är i singularform och ett utrumord så grammatisk kräver det utrumböjning.

4.3 KVANTITATIVA ORD

Kvantitativa ord som forskas i denna avhandling är *majoriteten, resten, hälften och flertalet*.

4.3.1 Majoriteten

Tabell 10.

Grupp 1	Majoriteten (GP)	Majoriteten (Hbl)
Utrum	5	2
Neutrum	-	-
Plural	5	-

I GP böjs *majoriteten* fem gånger i utrumform, fem i pluralform och inte i neutrumform. I ex. 46 och ex. 47 finns pluralböjning (*smittade, civila*) och i ex. 48 och ex. 49 utrumböjning (*kristen, tydlig*). *Majoriteten* böjs på så olika sätt i GP att den inte följer klara regler. Grammatisk böjning är utrumböjning eftersom ordet är i singularis och utrumord men semantiska val har lyfts fram med pluralböjning. Pluralböjning kan användas om ordet uppfattas att beteckna flera individer.

Ex. 46 *Majoriteten är smittade av hepatit C på grund av intravenöst missbruk.* (GP)

Ex. 47 *Majoriteten är civila.* (GP)

Ex. 48 *Religion: Majoriteten är kristen (framför allt katoliker), 20 procent muslimer samt traditionella afrikanska religioner.* (GP)

Ex. 49 - *Majoriteten är ju tydlig med att Henåns skola är boven i dramat.* (GP)

Ex. 50 *Varför ska majoriteten vara solidarisk?* (Hbl)

Ex. 51 - *Om majoriteten är stor för att bevara den obligatoriska skolsvenskan är det klart ett bättre argument att ha, det skulle tala emot att riva upp det på nytt.* (Hbl)

I Hbl hittade jag bara två satser som ges ovan i ex. 50 och ex. 51. De två satserna var både i utrumform (*solidarisk, stor*). De följer grammatiska regler eftersom *majoriteten* är ett singular utrumord så det måste grammatiskt böjas i utrumform. Eftersom data är bara två satser kan det dock inte sägas om böjningen är regelbunden och det kan inte jämföras med GPs data. Det som kan sägas är att i GP böjs ordet inte i neutrumform.

4.3.2 Resten

Tabell 11.

Grupp 2	Resten (GP)	Resten (Hbl)
Utrum	-	-
Neutrum	3	-
Plural	7	1

I GP böjs *resten* mest i pluralform, sju gånger, men neutrumform finns också tre stycken. Utrumform finns inte. I ex. 52 och ex. 55 finns neutrumböjning (*enkelt, stabilt*) och i ex. 53 och ex. 54 är pluralböjning (*osäkra, anställda*). Kongruensböjning är inte regelbunden men det kan sägas att pluralform förekommer mer. *Resten* kan hänvisa till vad som helst så det kan orsaka varierande böjning. När *resten* hänvisade till individer i undersökningsdata, användes pluralform, t. ex: ”*resten är osäkra...*”.

Ex. 52 *Resten är enkelt, säger han.* (GP)

Ex. 53 *Resten är osäkra eller svarar inte på frågan som ställdes av Quinnipiac University i Connecticut, skriver AFP.* (GP)

Ex. 54 *Resten är anställda av bemanningsföretag - till betydligt sämre villkor.* (GP)

Ex. 55 *Det var väl kanske bara första tio minuterna av matchen som var riktigt bra, men resten var stabilt.* (GP)

Ex. 56 *Resten har blivit sjuka av antingen säsongsinfluensa A eller B. fnb-tt* (Hbl)

I Hbl hittade jag bara en sats: ex. 56 som har pluralböjning (*sjuka*). Eftersom data är otillräckligt kan det inte dras slutsats att hur ordet används i Hbl.

4.3.3 Hälften

Tabell 12.

Grupp 3	Hälften (GP)	Hälften (Hbl)
Utrum	1	1
Neutrum	1	-
Plural	8	3

I GP skrivs *hälften* mest i pluralform (åtta gånger) men också i neutrum- och utrumform: en gång båda former. I ex. 57 och ex. 59 finns pluralböjning (*felaktiga*, *missnöjda*), i ex. 58 utrumböjning (*grön*) och i ex. 60 neutrumböjning (*ätbart*). Kongruensböjning är varierande så det kan inte sägas någon regel som GP följer. Det är klart att pluralform används mest i undersökningsdata.

Ex. 57 *Runt hälften är felaktiga.* (GP)

Ex. 58 *Mer än hälften är grön.* (GP)

Ex. 59 *Nästan hälften var missnöjda med mobiltjänstens kvalitet.* (GP)

Ex. 60 *Visst, en del av det vi slänger har hunnit bli dåligt, men nästan hälften är fortfarande ätbart.* (GP)

I Hbl hittade jag bara fyra satser så jag ger alla satser nedan. I ex. 61, ex. 62 och i ex. 63 finns pluralböjning (*besvikna*, *positiva*, *skrivna*) och i ex. 64 utrumböjning (*negativ*). Pluralböjning finns mest men eftersom data är otillräckligt kan det inte sägas på riktigt vilken form används mest. I ex. 63 hänvisar *hälften* till ordet *dikter* så i detta fall är det klart vilken böjning används.

Ex. 61 *Många kommer att slicka sina sår under kvällen och veckoslutet, tror Wessberg – hälften är besvikna.* (Hbl)

Ex. 62 *Över hälften är positiva till tvåspråkiga skolhus och skolor* (Hbl)

Ex. 63 *Under genomgången av nära nog alla centrala drag i haiku hinner Falkman med att citera och kommentera över trehundra dikter, varav ungefär hälften är skrivna på svenska*

och resten framför allt på japanska och engelska (i USA), men diktare från ett tiotal andra länder förekommer också. (Hbl)

Ex. 64 *Den allmänna opinionen är inte heller konsekvent: En överväldigande majoritet gillar nordiskt försvarssamarbete, men mer än hälften är negativ till Islandsupptraget!* (Hbl)

4.3.4 Flertalet

Tabell 13.

Grupp 4	Flertalet (GP)	Flertalet (Hbl)
Utrum	-	-
Neutrum	-	-
Plural	10	-

Jag hittade inte data i Hbl men fann tio pluralformer i GP. I ex. 65 och ex. 66 finns pluralböjning (*motiverade, varma*). Det kan sägas att *flertalet* skrivs i pluralform i GP. Ordet följer då semantiska regler. Semantiskt uppfattas ordet beteckna flera individer eller saker.

Ex. 65 *Flertalet har varit motiverade – men det senaste hör definitivt inte dit.* (GP)

Ex. 66 *Flertalet blev så varma att de inte gick att ta i.* (GP)

5 DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING

I detta kapitel ger jag sammanfattning av mina resultat och diskuterar om dem.

Syftet var att forska i hur egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord böjs i kongruens. Detta gjorde jag med hjälp av Korpens datakorpus och samlade in predikativa satser i GP och Hbl. Hbls datakorpus var mindre och jag hittade inte tillräckligt med satser där så det påverkar till undersökningsdata. Jag har diskuterat resultat enligt den information jag hittade även om några grupper är bristfälliga. Jag fick svar på mina forskningsfrågor i materialet.

Egennamn hade varierande böjning men det som kan sägas är att utrumform saknade mest av böjningsformer även om några av dem fanns. Utrumform användes bara i grupp 1 och med

fotbollslag HJK och Real Madrid. Neutrumform användes mest med egennamn men jag kan inte säga att den används i varje fall eftersom varje böjningsform förekom i egennamn. Kollektiva substantiv böjdes inte i neutrumform men det fanns utrum- och pluralformer. *Regeringen* och *polisen* böjdes alltid i utrumform i GP och Hbl. *Besättningen* och *personalen* böjdes mest i utrumform men pluralform fanns också med undantag att *personalen* böjdes bara i utrumform i Hbl. Det fanns bara fyra satser som hade pluralform och resten hade utrumform så slutsatsen är att utrumform används mest med kollektiva substantiv. Kvantitativa ord böjdes i alla böjningsformer. *Majoriteten* skrev dock inte med neutrumform, *resten* inte med utrumform och *flertalet* hade bara pluralböjning. *Hälften* var det enda ordet som böjdes i alla böjningsformer i GP. Även om alla böjningsformer förekom fanns det mest pluralböjning i kvantitativa ords del.

Egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord hade skillnader avseende kongruensböjningen. Vad som är intressant är att varje grupp hade olika böjning som användes mest. Egennamn böjdes mest i neutrumform, kollektiva substantiv i utrumform och kvantitativa ord i pluralform. Inget råd kan dras att vad som passar till alla grupper eftersom alla har olika böjningsformer som användes mest men inom grupper kan det användas de mest böjda former.

Skillnader mellan sverigesvenska och finlanssvenska var att i egennamn i grupp 1 var böjningen annorlunda i GP och Hbl. Medan GP böjde AIK mest i pluralform böjde Hbl sina sportlag från grupp 1 mest i neutrumform. I grupp 1 hade GP inte utrumböjning men Hbl böjde lag i utrum tre gånger. I kollektiva ords del böjde *personalen* i GP både i utrum- och i pluralform men i Hbl bara i utrumform. Kvantitativa ord och några del i egennamn och kollektiva substantiv kan inte jämföras avseende sverigesvenska och finlanssvenska eftersom undersökningsdata från Hbl var bristfälligt i vissa fall.

Mitt material bestod av tio satser per ord med undantag Hbls satser som jag inte hittade tillräckligt många av. Materialet gav mig riktning i kongruensböjning men om materialet hade varit hundra satser per ord kunde resultatet ha blivit ett annat. Vidare kunde det undersökas bredare med mera satser och i sådana korpusar där finns mycket data eller i flera korpusar eftersom Hbls korpus orsakade problem med dess knapphet. Resultaten kan ge nytta till de som vill lära använda kongruensböjning i svenska språket eller är inlärare av svenska språket. Studien ger råd att hur ord har böjts i GP och Hbl. I dessa fall när alla satser har böjts i samma

form verkar det vara säkert att använda denna form. Viktigaste fyndet är att egennamn, kollektiva substantiv och kvantitativa ord har alla olika former som förekommer mest i satserna. På grund av det kan det dras en slutsats att inom detta undersökningsmaterial används med egennamn mest neutrumform, med kollektiva substantiv mest utrumform och med kvantitativa ord mest pluralform.

6 LITTERATUR

Bolander, M. 2005. *Funktionell svensk grammatik*. Stockholm: Liber AB. Andra upplagan.

Bulut, S., Kajander, P., Nordgren, A., Repo, H. & Wahlroos, S. 2009. *Magnet 3*. WSOYpro Oy. 1.-3. upplagan, 2011.

Hultman, T. 2003. *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien. Första upplagan, fjärde tryckningen.

Svenska språknämnden och Norstedts. 2005. *Språkriktighetsboken. Utarbetad av Svenska språknämnden*. Norstedts (Norstedts Akademiska Förlag). Andra upplagan, första tryckningen.

Åkerblom, S. 2012. *Semantikens roll för svenskans genussystem. En studie om svenskans genustilldelning och genuskongruens*. Lunds Universitet.

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=2797399&fileOId=2797408> (Hämtad 13.5.2015)

Örlegård, P. 2014. *Collective nouns in English used in Sweden. A corpus-based study on number concord with collective nouns*. Linnæus University. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:693954/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 13.5.2015)

<http://aik.se/> (Hämtad 13.5.2015)

<http://www.frolundaindians.com/> (Hämtad 13.5.2015)

<http://lexin.nada.kth.se/lexin/> (Hämtad 13.5.2015)

<http://liiga.fi/> (Hämtad 13.5.2015)

<http://spraakbanken.gu.se/> (Hämtad 13.5.2015)

<http://spraakbanken.gu.se/eng/about-us/about-spr%C3%A5kbanken> (Hämtad 18.5.2015)

<http://spraakbanken.gu.se/swe/information> (Hämtad 13.5.2015)

http://sv.wikipedia.org/wiki/IFK_G%C3%B6teborg (Hämtad 13.5.2014)

<http://dif.se/> (Hämtad 13.5.2015)